

1. Din, Birey ve Toplum

Birey: Toplamları oluřturan ve dűőensel, duygusal, iradeyle ilgili nitelikleri toplum içinde belirlenen insanların her biri, fert, kiři.

Toplum: Aynı toprak parçası izerinde bir arada yařayan ve temel çıkarlarını saęlamak için iřbirlięi yapan insanların tűmű, insan topluluęu, cemiyet.

Din: Akıl sahibi bireyleri kendi ۆzgűr iradeleriyle iyiye ve doęruya yۆnelten ve onların mutluluęunu amaçlayan ilahű kurallar bűtűnűdűr.

İnsan, varlıklar dűnyasında yařar. Gۆklerdeki műkemmел yaratılıřı, dűnya izerindeki eřsiz gűzellięi, evrendeki sonsuz dűzeni fark eden insan sorgulamaya devam eder ve cevabını merak ettięi řu soruları sorar: Evreni kim yarattı? Bu műkemmел dűzeni kim saęlıyor? İnsan niçin var edildi? Bu varlıkların sonu ne olacak? İnsanın bu ve benzeri tűm sorularına din cevap verir.

İnsanlık tarihi incelendięinde, her dۆnemde ve her yerde inanan insan ve din gerçeęi ile karřılařılır. Arkeolojik kalıntılarda, tarihi kaynaklarda, ilahi kitap yazmalarında ve toplumların kűltűrlerinde dinű motiflerin varlıęı yoęun olarak gۆrűlűr. Maddi yۆnűyle beslenme, giyinme, barınma, dinlenme gibi ihtiyaçları olan insanın, manevi açıdan da gűvenme, baęlanma, inanma gibi ihtiyaçları vardır. İnsanın biyolojik ihtiyaçları nasıl doęuřtan geliyorsa manevi ihtiyaçları da doęuřtandır. Bu yۆnűyle insandaki inanma ihtiyaı da fitrűdűr. İnsanda her zaman yűce ve gűlű bir varlıęa gűvenme, ona sıęınma ve ondan yardım isteme eęilimi vardır.

İnsanın dine yۆnelmesinin fitrű olduęu Kur'an-ı Kerim'de řoyle ifade edilmiřtir: "Sen yűzűnű hanif olarak dine, Allah insanları hangi fitrat izer yaratmıř ise ona evir. Allah'ın yaratmasında bir deęiřme yoktur. İřte dosdoęru din budur fakat insanların çoęu bilmezler." (Rűm suresi, 30. ayet.) Din bireyin yařamına anlam katar. İncancı sayesinde insan neye, nasıl ve ne kadar deęer vereceęini bilir. Bu bilgi yařamını kolaylařtırır. Din, ahiret inancıyla insanın ۆlűmsűzlűk isteęine de cevap vererek ۆlűműn bir son olmadıęını ve ۆlűm sonrasında hayatın devam edeceęini haber verir.

Dinű deęerler etrafında birleřerek yardımlařan toplumlar yařadıkları sosyal, ekonomik ve siyasi sorunları daha rahat bir řekilde ozebilir. űnkű din, bireylerin zor durumlarda birbirlerini gۆzetmelerini dinű bir sorumluluk olarak gۆrűr. Bu yűzden din duygusunun gűlű olduęu toplumlar, zorluklar karřısında daha dirençli olur. Dinű emirler, tavsiyeler ve ۆęűtler insanın aklına hitap eder, kalbine dokunur ve ruhunu aydınlatır. İnsanın bireysel ve toplumsal hayatını kendi yararına olacak řekilde dűzenler. Dua, namaz, oruç, hac gibi ibadetlerle yařadıęı dinű tecrűbeler insandaki gűvenme duygusunu pekiřtirir.

2. Dinin Temel Gayesi

Dinin temel gayesi insanların dűnya ve ahiret mutluluęunu saęlamaktır. İslam'ın açıkladıęı emir ve yasakların amacı; insanı ahlaken yűceltmektir. İnsanlar toplumda bir arada yařarken hem ahlaki hem de hukuki bir takım yasalara uymak zorundadır. İslam dininin ahlaki ve hukuki dűzenlemeleri bireysel ve toplumsal hakları gűvence altına alır. İslam dinine gۆre, hayatını en gűzel ve mutlu bir

şekilde devam ettirebilmesi için insan bazı temel haklara sahiptir. Bunlar din, dil, ırk ayırımı yapılmaksızın herkesin doğuştan sahip olduğu haklardır. Dinin gayelerinden biri de bu hakların korunmasıdır. İslam'ın korunmasına önem verdiği temel haklar; can, nesil, akıl, mal ve din emniyeti olmak üzere beş başlıkta değerlendirilmiştir.

Canın Korunması

Canın korunması İslam dinine göre en temel haktır. Çünkü bireyin varlığını sürdürmesi, iş ve faaliyetlerini devam ettirebilmesi buna bağlıdır. Bu yüzden İslam bireyin yaşama hakkını henüz anne karnında iken güvence altına alır. Bu konuyla ilgili Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: "Fakirlik korkusuyla çocuklarınızın canına kıymayın. Biz onların da sizin de rızkınızı veririz. Onları öldürmek gerçekten büyük bir günahdır."(İsrâ suresi, 31. ayet.)

Canın korunması aynı zamanda bireyin can güvenliğinin sağlanması ile mümkündür. Çalışan bireylerin iş sağlıklarının ve can güvenliklerinin sağlanması da canın korunması kapsamında değerlendirilir.

Neslin Korunması

Neslin korunması toplumun devamı için bir zorunluluktur. Neslin korunabilmesi sağlıklı bir aile kurmakla mümkündür. Bu nedenle İslam dini, aile kurumunun temeli olan nikâh üzerinde önemle durmuştur. Kur'an-ı Kerim'de evlilik ve aile ile ilgili kurallar ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır.¹⁹ Yüce Allah, Kur'an-ı Kerim'de "Kendileri ile huzur bulasınız diye sizin için türünüzden eşler yaratması ve aranızda bir sevgi ve merhamet var etmesi de O'nun (varlığının ve kudretinin) delillerindendir..." (Rûm suresi, 21. ayet.)

buyurarak ailenin önemini bildirmiştir.

İslam dininin aileye verdiği önem, kişinin ilk eğitim aldığı sosyal kurum olmasından kaynaklanır. Birey ailede iyiyi doğruyu öğ- renir. Hayata hazırlanır. Toplum içinde nasıl davranacağını anne babasından öğrenir. Birey dinî değerleri, güzel ahlaki davranışları anne babasından öğrenerek hayata geçirir.

Aklın Korunması

Allah'ın (c.c.) insana verdiği en önemli nimetlerden biri de akıldır. İslam dini, insanın akıl sağlığına zarar veren şeylerden uzak durulmasını istemiştir. Bu nedenle akla zarar veren içki, uyuşturucu maddeler ve diğer zararlı maddelerin kullanımını yasaklamıştır. Alkol ve uyuşturucu maddeler aklın sağlıklı işlemesine engel olur. Beyin ve sinir sistemini etkileyerek bireyi iradesiz kılar. Zararlı maddeler insanı bağımlı hale getirir. Bağımlılık insanın kaygı ve stresini artırır. Bunları kullanan kimseler hem kendilerine hem de topluma zarar verirler. Alkol kullanmanın zararları arasında trafik kazalarına neden olması, aile ilişkilerini bozması ve aile içinde ciddi huzursuzluklara neden olması da sayılabilir.

Malın Korunması

Malın korunması; mülkiyet, ekonomik haklar, üretmek, sahip olmak, satmak ve tüketmek ile ilgili hakları kapsar. İslam'a göre herkes kendi imkân ve ölçüsünde mülk edinme hakkına sahiptir. Her bireyin çalışıp emek sarf ederek meşru yollardan elde ettiği mallarına sahip çıkma ve kazandığı malı harcama hakkı vardır. Kişi haram ve gayri meşru yollar olmamak kaydıyla kazandığı malı biriktirir, satar, gelirinden faydalanır. İslam dini, çalışmayı teşvik eder. Kişinin kendi elinin emeğiyle geçinmesine ve üretmesine özendirir. Bu konuda Yüce Allah şöyle buyurmuştur: "İnsan için ancak çalıştığı için karşılığı vardır."(Necm suresi, 39. ayet.)

Ayrıca insanların emeklerinin karşılığını vermek emredilmiştir. Kur'an-ı Kerim'de "İnsanların mallarını ve haklarını eksiltmeyin. Yeryüzünde bozgunculuk yaparak karışıklık çıkarmayın."(Şuarâ suresi, 183. ayet.) buyrulur. hak edilen emeğin noksan ödenmemesi istenmiştir. Emeğin korunması ve gözetilmesi konusunda Hz. Muhammed (s.a.v.) de şöyle buyurmuştur: "Çalışana ücretini teri kurumadan veriniz."(İbn Mâce, Ruhûn, 4.)

Malı koruma yollarından biri de israftan kaçınmaktır. İnsanları ve toplumları yoksullaştıran kötü davranışlardan biri de israftır. İslam dini, yeme içme gibi temel ihtiyaçların karşılanmasında dengeli davranılmasını istemektedir. Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulmaktadır: "...Yiyin, için fakat israf etmeyin. Çünkü Allah israf edenleri sevmez."(A'râf suresi, 31. ayet.)

Dinin Korunması

İslam dinine göre dinin korunması Müslümanların temel görevlerindedir. Dinin korunmasında gözetilmesi gereken en önemli husus sağlam ve doğru bilgi kaynaklarıyla dinin anlaşılmasıdır. İslam dininin temel kaynakları Kur'an-ı Kerim ve Hz. Muhammed'in (s.a.v.) sünnetidir. Kur'an ve sünnete dayanmayan din anlayışları kabul edilemez. Dinde dayanağı olmayan ve sonradan ortaya çıkan yaklaşımlar bid'at olarak görülmüştür. Bu konuda Hz. Peygamber "Sözlerin en hayırlısı Allah'ın kitabı Kur'an-ı Kerim'dir. Yolların en hayırlısı Muhammed'in yoludur. İşlerin en kötüsü sonradan ortaya çıkarılan bid'atlerdir. Bütün bid'atler de dalalettir."(Müslim, Cum'a, 43.) buyurarak dinin korunmasının kitap ve sünnete uygun olarak yaşamakla mümkün olacağını belirtmiştir.

İslam'ın aslından olmayan, dine sonradan giren ve din gibi algılanan hususlara hurafe denir. Hurafeler dinden olmayan masal, efsane ve rivayetlere dayanır. Dinin korunmasında dikkat edilmesi gereken bir diğer konu da dinin tahriflerden uzak tutulmasıdır. Tahrif, saptırma, çarpıtma, değiştirme, bozma, bozulma anlamına gelir. Dinin korunması Allah'ın (c.c.) haklarının ve sınırlarının muhafazasıyla mümkündür. Helaller ve haramlar Allah'ın (c.c.) koyduğu sınırlardır. Bu sınırlar insanların kötü şeylerden uzaklaşması ve iyi olana yönelmesi için ortaya konulan hükümlerdir. Kur'an-ı Kerim'de, bu sınırlara riayet edilmesi emredilmiştir.

3. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Yusuf (a.s.)

Kur'an-ı Kerim'de "kissaların en güzeli" olarak anlatan kıssadır. Hz. Yusuf (a.s.), Hz. Yakub'un (a.s.) on iki oğlundan biridir. Hz. Yakub (a.s.), Hz. İshak'ın(a.s.), o da Hz. İbrahim'in (a.s.) oğludur.

Hz. Yusuf'un (a.s.) annesi, kardeşi Bünyamin'i doğururken vefat etmişti. Bu sebeple Yusuf (a.s.) ve Bünyamin öksüz olarak büyümüşlerdi. Anne sevgisinden mahrum kalan bu iki kardeşe Hz. Yakup (a.s.) daha fazla özen gösteriyor, onları çok seviyordu. Yusuf'un (a.s.) ağabeyleri, babalarının Yusuf'a (a.s.) gösterdiği ilgiyi kıskanıyor, hatta ondan nefret ediyorlardı. Buna karşılık Yusuf (a.s.) kardeşlerinden daha olgun bir karaktere sahipti ve ağabeylerinin hepsine saygı duyuyordu. Hz. Yusuf güzel ahlakı, sevecenliği ve merhameti ile herkesin ilgisini çekiyordu. O, insanların yardımına koşar, büyüklerine saygıda kusur etmez, kimseye kaba davranmaz ve etrafındakilerin gönlünü hoş etmeye çabalar.

Bir sabah Yusuf babasına "...Babacığım! Rüyamda on bir yıldız, güneş ve ayın bana secde ettiklerini gördüm..." diyerek rüyasını anlattı. Babası "...Yavrum', dedi. Rüyanı kardeşlerine anlatma. Olur ki sana karşı bir tuzak kurarlar. Çünkü şeytan, insanın apaçık düşmanıdır."(Yûsuf suresi, 4-5. ayetler.) diyerek oğluna nasihatte bulundu.

Zaman geçtikçe büyük kardeşlerin Yusuf'a (a.s.) düşmanlıkları daha da arttı. Onu öldürmek istediler. Bu arzularına ulaşmak için Yusuf'un (a.s.) ağabeyleri babalarından gezmeye gitmek bahanesi ile izin alarak Yusuf'u (a.s.) kırlara götürdüler ve onu bir kuyuya attılar. "Akşamüstü ağlayarak babalarına geldiklerinde: "Sevgili babamız, biz yarışmak üzere bulunduğumuz yerden ayrılırken Yusuf'u da eşyalarımızın yanında bıraktık. Bir de döndük ki onu kurt yemiştir! Şimdi biz doğru da söylesek sen bize inanmayacaksın!"(Yûsuf suresi, 16-17. ayetler.) dediler. Hz. Yusuf'un (a.s.) gömleğine sürdükleri uydurma bir kan izini de babalarına gösterdiler.

Kuyu yakınından geçen bir kervan kuyudan su çıkarırken Hz. Yusuf'u da çıkardılar. O'nu Mısır'a esir pazarına götürdüler.

Varlıklı bir adam Hz. Yusuf'u (a.s.) köle olarak satın almış ve onu karısına hediye etmişti. Böylece Yusuf'un (a.s.) babasından uzaklarda Mısır'daki hayatı başlamış oldu. Hz. Yusuf (a.s.) kısa sürede herkesin sevgisini kazanmıştı. O varlıklı adamın yanında iyi eğitim görmüş, bilgisini ve görgüsünü artırmıştı. Biraz daha büyüüp çocukluktan çıkınca uğradığı bir iftira sonucu zindana atıldı fakat tüm zorluklara rağmen hiçbir zaman Allah'a (c.c.) isyan etmedi. Daha sonra Allah, Yusuf'a (a.s.) zindanda iken peygamberlik görevi verdi. Hz. Yusuf (a.s.), Allah'ın (c.c.) kendisine

bildirmesi sayesinde rüyaları yorumlayabiliyordu. Zindandaki arkadaşları gördükleri rüyaların Yusuf'un (a.s.) söylediği gibi çıktığına şahit oluyorlardı.

Bir gün Mısır'ın hükümdarı rüyasında yedi zayıf ineğin yedi semiz ineği yediğini ve yedi yeşil başakla yedi kuru başak gördü. Bu rüyanın yorumunu yaptırmak istedi. Fakat sarayın bilginleri dahil hiç kimse bu rüyayı yorumlayamadı. Bu arada Hz. Yusuf'un (a.s.) çok iyi rüya yorumladığını duyan hükümdar, gördüğü rüyayı anlatması ve yorumunu öğrenmesi için bir görevliyi Hz. Yusuf'un (a.s.) yanına gönderdi.

Hız. Yusuf (a.s.), yedi sene bolluk olacağını, peşinden gelen yedi senenin ise kıtlıkla geçeceğini söyledi. Bu yorumu çok beğenen hükümdar, Hz. Yusuf'a (a.s.) devlet hazinesinin sorumluluğunu teklif etti. Ancak Yusuf (a.s.) kendisine atılan iftira açığa çıkmadan görevi kabul etmeyeceğini bildirdi. İftiracı suçunu itiraf edince hazinenin sorumluluğunu kabul eden Hz. Yusuf (a.s.), bolluk yıllarında bütün ambarları buğdayla doldurttu, kıtlık yılları gelince de oradan halka dağıtmaya başladı.

Kıtlık, Hz. Yusuf'un (a.s.) memleketi olan Ken'an diyarını da etkilemişti. Hz. Yusuf'un (a.s.) ağabeyleri Mısır'da bir devlet görevlisinin yoksul halka erzak dağıttığı haberini duymuşlardı. Bu nedenle buğday almak için iki kere Kenan ilinden Mısır'a geldiler. Hz. Yusuf (a.s.) onları tanımıştı ama onlar kardeşlerini tanımamışlardı. Hz. Yusuf (a.s.), kendini ağabeylerine tanıttı yıllar önce yaptıklarından büyük utanç duydular. Hz. Yusuf (a.s.) onları affettiğini söyleyerek ailesinin tamamını Mısır'a davet etti.

Yusuf (a.s.), ailesi Mısır'a vardığında "Anne ve babasını makamına çıkarttı; diğer on bir kardeşi ise Hz. Yusuf'un önünde saygıyla eğildiler. O zaman Yusuf; "Babacığım, işte bu vakiyle gördüğüm rüyanın gerçekleşmesidir. Rabbim onu gerçekleştirdi. Şeytan benimle kardeşlerimin arasını bozmuştu. Beni hapisten çıkaran, sizi çölden getiren Rabbim, bana pek çok iyiliklerde bulundu. Doğrusu Rabbim, dilediğine lütüfkârdır. O şüphesiz, bilendir, hâkimdir."(Yûsuf suresi, 100. ayet.) dedi. Ve böylece İsrailoğullarının tarihinde Mısır dönemi başlamış oldu.

4. Bir Sure Tanıyorum: Asr Suresi ve Anlamı

Asr; zaman, çağ, ikinci vakti gibi anlamlara gelir. Asr suresi, insanı ebedi mutluluğa ulaştıracak ve ebedi hüsrandan kurtaracak temel yolları açıklar. Surenin başında zamana yemin edilerek onun insan hayatındaki yerine ve önemine dikkat çekilmiştir. Çünkü zaman insan için değerlidir. İnsanın ömrünü Allah'ın (c.c.) emrettiği şekilde değerlendirmesi tavsiye edilmiş aksi takdirde ziyanda olacağı bildirilmiştir.

Bismillehirrahmenirrahim.

1. Vel asr.
2. İnnel insane le fi husr.
3. İllellezine âmenû ve amilü's sâlihâti ve tevâsav bi'l hakkı ve tevâsav bi's sabr.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. Andolsun zamana ki
- 2- İnsan gerçekten ziyan içindedir.
3. Ancak, iman edip de sâlih ameller işleyenler, birbirlerine hakkı tavsiye edenler, birbirlerine sabrı tavsiye edenler başka (onlar ziyanda değillerdir).